

תקנון הוועדה היחידתית לתלמידי מחקר בפקולטה להנדסה

נספח לתקנון תלמידי מחקר האוניברסיטאי <http://www.tau.ac.il/acad-sec/phd/12-005.pdf> (מספרי הסעיפים המקבילים בתקנון האוניברסיטאי מופיעים בסוגריים).

הערות:

- במקרה של סתירה בין התקנון היחידתי לתקנון האוניברסיטאי, קובע התקנון האוניברסיטאי.
- בנוסף לתקנון קיים אוסף הנחיות המחייב גם הוא את תלמידי התואר השלישי בפקולטה.

1. מהות הדוקטורט

הלימודים לתואר דוקטור בפקולטה להנדסה נועדו להכשיר את הסטודנט להיות מומחה ובעל ידע, בין המובילים בעולם בתחום התמחותו, בעל יכולת מוכחת לבצע עבודה מחקרית עצמאית, בעל אופקים רחבים בטכנולוגיה ובמדעים ומצויד בכלים לתרומה יעילה לחברה ולמשק. עבודת המחקר, שהיא המרכיב העיקרי בלימודי דוקטורט, תכלול בשלב ראשון איתור חזית הידע בתחום ההתמחות ובקורת עניינית של הנעשה בעבר, הצבת יעדי המחקר, גיבוש תכנית עבודה מקורית ותאור השיטות והאמצעים לחקר הבעיה תוך עמידה בלוח זמנים הקבוע בתקנון. במהלך המחקר יוכיח הסטודנט מחשבה מקורית וכושר בצוע וניתוח. העבודה תיכתב בניסוח מדעי ולשוני רהוט. היא תסכם את המחקר על כל היבטיו בצורה עניינית וביקורתית, תבליט את תוצאות המחקר ואת תרומת המחקר לתחום ההתמחות. הסטודנט גם יפתח סקרנות מדעית וירחיב את ידיעותיו בנושאים טכנולוגיים ומדעיים הסובבים את שטח התמחותו.

2. תנאי קבלה לשלב א'

2.1 מסלול רגיל

- א. רשאי לפנות לוועדה היחידתית בבקשה להתקבל כ"תלמיד מחקר שלב א'" במסלול הרגיל בעל תואר "מוסמך אוניברסיטה" בפקולטה הנדסית בציון משוקלל "טוב" (80) ומעלה וציון עבודת גמר 85 ומעלה. (38)
- ב. בעל תאר שני כאמור בסעיף א' לעיל, שלא הגיש עבודת גמר במסגרת לימודיו, תנהג בו הוועדה לפי האמור בסעיף 39 של תקנון תלמידי מחקר האוניברסיטאי.
- ג. מועמד בעל תאר שני בפקולטה שאינה הנדסית או שהכשרתו היא בתחום שונה, יידרש להשלים בציון 80 לפחות, מספר קורסים לפי המלצת המנחה ובאישור הוועדה היחידתית.
- ד. המועמד יעביר למזכירות את המסמכים הבאים:
 - 1) הסכמת חבר סגל, הרשאי להנחות תלמיד מחקר, לשמש כמנחה וכן הסכמת ראש ביי"ס/מחלקה לקבלת המועמד.
 - 2) שני מכתבי המלצה לפחות מחברי סגל אוניברסיטה או אנשי מקצוע מהתעשייה (בעלי תואר דוקטור) המכירים את המועמד, כשהמלצה אחת לפחות מאיש אקדמיה. בעל תאר שני מהפקולטה להנדסה באוניברסיטת תל-אביב אינו חייב להמציא מכתבי המלצה מאחר ומידת התאמתו ללימודי דוקטורט תישקל לפי חוות דעת הבוחנים על עבודת המסטר שלו. (ביי"ס/מחלקה יכולים להחמיר בדרישה).

2.2 מסלול ישיר

- א. רשאים לפנות לוועדה היחידתית בבקשה להתקבל למסלול זה, תלמידים לתאר שני בפקולטה להנדסה שסיימו לפחות סמסטר אחד ולא יותר מארבעה סמסטרים.
- ב. המועמד יעמוד בכל התנאים הבאים:
- 1) בעל תואר "בוגר אוניברסיטה" שסיים לימודים ב"הצטיינות" ובציון 85 לפחות (בי"ס/מחלקה יכולים להחמיר בדרישה) (44).
 - 2) למד קורסים לתואר השני בהיקף 9 נקודות זכות לפחות, בציון משוקלל 90 ומעלה, בהם קורס חובה פקולטטי וקורס חובה מחלקתי.
 - 3) כתיבת עבודה מחקרית בהיקף של מאמר.
 - 4) העבודה תיבדק ע"י ועדה (מנחה + איש סגל שימונה ע"י ראש ביה"ס/מחלקה).
 - 4) סטודנט בזמן מלא (חייב לשהות בין כותלי האוניברסיטה).
- ג. המועמד יעביר למזכירות את המסמכים הבאים:
- 1) הסכמת חבר סגל, הרשאי להנחות תלמיד מחקר, לשמש כמנחה והסכמת ראש ביה"ס/מחלקה לקבלת המועמד. (49)
 - 2) המלצת מנחה על כישורי המועמד ועל התאמת נושא מחקר מורחב.
 - ד. הקבלה לשלב א' במסלול הישיר הינה על-תנאי (ראה סעיף 3 ב' להלן).

3. מהלך הלימודים והמחקר

3.1 תלמיד שלב א'

3.1.1 חובות התלמיד

א. מסלול רגיל:

1) תכנית הלימודים:

התלמיד ישלים את קורסי ההשלמה שהוטלו עליו וכן קורסים בהיקף של 6 נ.ז. לפחות מתוך 12 נ.ז. המוטלים על תלמיד מחקר (ראה סעיף 3.2.1 א' להלן), עד למועד הגשת הצעת המחקר.

2) משך הלימודים:

א) התלמיד יגיש לוועדה היחידתית תכנית מחקר מפורטת בחתימת המנחה תוך שנה וחצי ממועד קבלתו. במקרים מיוחדים ובאישור הוועדה היחידתית ניתן להגיש את תכנית המחקר שנתיים ממועד הקבלה. (40).

ב) הצעת המחקר תוגש בשפה האנגלית. ועדה יחידתית תאשר כתיבה בעברית לאחר הגשת בקשה מנומקת ע"י התלמיד בהמלצת המנחה, לפחות שלושה חדשים לפני מועד הגשת הצעה. (76).

ג) הצעת המחקר בחתימת המנחה תוגש בהתאם להנחיות באתר הפקולטה להנדסה.

ב. מסלול ישיר:

תנאים להסרת תנאי הקבלה ומעבר ללימודים במעמד "מן המניין":

- 1) התלמיד ישלים קורסים שהוטלו עליו בהיקף של 24 נ.ז. לפחות מתוך 30 נ.ז. המוטלים על תלמיד במסלול הישיר (ראה סעיף 3.2.1 א' להלן).
- 2) התלמיד יגיש לוועדה היחידתית תכנית מחקר מפורטת בחתימת המנחה תוך שנה ממועד קבלתו בהתאם להנחיות באתר הפקולטה להנדסה.

3.1.2 בחינת מועמדות וקבלה כתלמיד מחקר שלב ב'

א. תנאי קבלה לשלב ב':

- 1) התלמיד חייב לעמוד בבחינת מועמדות. ניתן להיבחן פעמיים לכל היותר.
- 2) תלמידים במסלול הישיר - בחינת המועמדות תיערך במתכונת בחינת הכשירות הנדרשת בתקנון האוניברסיטה (47).

ב. מינוי בוחנים לבחינת המועמדות :

- 1) ועדת הבוחנים תמונה ע"י הוועדה היחידתית בהמלצת המנחה.
- 2) הוועדה תורכב ממנחה/מנחים ולפחות שני בוחנים חברי סגל במוסדות להשכלה גבוהה המוסמכים להעניק תואר שלישי ודרגתם היא מרצה בכיר לפחות. לפחות אחד מהבוחנים הנוספים חייב להיות חבר סגל אקדמי מחוץ לפקולטה. כאשר מספר המנחים עולה על אחד, מספר הבוחנים שאינם מנחים צריך לעלות על מספר המנחים. נציג המחלקה בוועדה היחידתית יוזמן להשתתף כמשקיף. לתלמיד **במסלול הישיר** תורכב ועדת בוחנים מורחבת שתכלול מנחה/מנחים ו-4 בוחנים בדרגת מרצה בכיר ומעלה כמפורט בסעיף 2 לעיל, כאשר 2 מהם חייבים להיות חברי סגל אקדמי חיצוני לפקולטה.
- 3) חברי הוועדה שייבחרו הם מומחים בתחומים של נושאי המחקר ובנושאים קרובים.
- 4) במקרים מיוחדים ניתן למנות מומחה (בנוסף לחברי הוועדה כמוזכר לעיל) שאינו חבר סגל במוסד להשכלה גבוהה ואשר מומחיותו עשויה לתרום למלאכת השיפוט.

ג. הערכת הצעת מחקר :

- 1) הבוחנים יתבקשו להעריך את הצעת המחקר על גבי טופס מיוחד לפני מועד הבחינה. עם קבלת הטפסים מכל הבוחנים ייקבע מועד לבחינת המועמדות.

ד. בחינת המועמדות :

- 1) הבחינה תבדוק את המחקר המוצע מבחינת חדשנותו, תרומתו, היקפו והסיכוי להביאו לגמר מוצלח.
- 2) במסגרת הבחינה תיבדק גם שליטת התלמיד בכלים מחקרניים ובשיטות מחקר רלוונטיות ושליטתו בנושא המחקר ובנושאים הקרובים לתכנית המחקר.
- 3) לפי תוצאות הבחינה תתקבל אחת ההחלטות הבאות: אישור המשך עבודת המחקר, אישור המשך עבודת המחקר לאחר ביצוע תיקונים/מילוי תנאים אשר נדרשו ע"י וועדת הבוחנים, עריכת בחינה שנייה או הפסקת עבודת המחקר.
- 4) תלמיד במסלול הישיר שלא עמד בבחינת המועמדות, יופסקו לימודיו במסלול הישיר והקורסים שלמד במסגרת זו ייחשבו כחלק מלימודי התואר השני (48).

3.2 תלמיד שלב ב'

3.2.1 חובות התלמיד

א. תכנית הלימודים :

1) מסלול רגיל :

- א) התלמיד ישלים עד להגשת עבודת הדוקטור קורסים בהיקף 12 נ.ז. לפחות בציון ממוצע של 80 ומעלה. נכשל תלמיד בקורס, הציון יישאר בעינו ללא נ.ז. (ויופיע על כל אישור לימודים). באין כישלון תשמר הזכות לבקש לא לכלול בממוצע הציונים קורס אחד. קורס זה לא יזוכה בנקודות. (64)
- ב) מנחה ימליץ לתלמיד על תכנית לימודים. במידת הצורך תחייב הוועדה את התלמיד בקורסים נוספים לפי המלצת הבוחנים בבחינת המועמדות.
- ג) קורס ב"קריאה מודרכת" ניתן ללמוד בנוסף ל-12 נ.ז.

2) מסלול ישיר :

התלמיד ישלים עד להגשת עבודת הדוקטור קורסים בהיקף של 30 נ.ז. בציון ממוצע 80 ומעלה. הלימודים בהיקף 30 נ.ז. כוללים 9 נ.ז. או יותר שנצברו עד למעבר למסלול הישיר. (46)

ב. דוח התקדמות שנתי :

- 1) תלמיד תואר שלישי יגיש למנחה דוח התקדמות אחת לשנה עם פתיחת שנת הלימודים.
- 2) הדוח יכלול פרטים על: ההתקדמות מאז הדוח הקודם, לרבות תכנית עבודה כולל לוח זמנים ליעדים, התקדמות במהלך המחקר, פרסומים מדעיים והשתתפות פעילה בכנסים מדעיים, וביצוע שנת השהות.
- 3) דוח ההתקדמות יאושר ע"י המנחה וישא את חתימתו.
- 4) הדוח יאושר ע"י נציג המחלקה/ביה"ס בה לומד התלמיד בוועדה היחידתית לתואר שלישי (68).

ד. שנת שהות :

תלמיד מחקר חייב לשהות בין כתלי האוניברסיטה במשך שנה רצופה אחת לפחות של תקופת לימודיו (שנה=שנה אקדמית) (67) מחקרו של תלמיד יבוצע באוניברסיטה או באחד ממכוני המחקר המסונפים לה. במקרים מיוחדים, רשאית הוועדה היחידתית להתיר את ביצוע המחקר במוסד אקדמי או מוסד מחקר מוכר אחר.

במסגרת הוועדה האוניברסיטאית לתלמידי מחקר פועלת תת-ועדה מיוחדת שתפקידה לבדוק ולאשר ביצוע עבודת דוקטור במקום העסקתו של התלמיד. כל פנייה של תלמיד חדש המבקש לבצע את עבודת הדוקטור במקום העסקתו, תועבר לאישור ועדה זו.

תלמיד שאינו מועסק על ידי האוניברסיטה יפרט את ביצוע שנת השהות כולל תאריכים באישור המנחה.

ה. שפות :

- 1) תלמיד מחקר חייב להוכיח בזמן לימודיו ידיעת השפה העברית והשפה האנגלית כמפורט להלן.
- 2) תלמיד מחקר יהיה חייב לעמוד בקורס "כתיבה טכנית - אנגלית".
- 3) תלמיד חסר תעודת בגרות ישראלית ימציא אישור על ידיעת השפה העברית ברמת "פטור" מהיחידה ללימודי עברית באוניברסיטה. במקרים יוצאים מהכלל (כגון תלמיד הבא מחוץ לארץ לצורך לימודי המחקר ומתכוון לחזור לשם לאחר השלמתם) רשאית הוועדה לפטור את התלמיד מלימודי עברית. (65)

ו. סמינר תיזה :

התלמיד חייב לתת הרצאה אחת לפחות במסגרת הסמינר המחלקתי של ביה"ס/המחלקה בה הוא לומד במסגרת הדרישות לקבלת התואר. ההרצאה תינתן עד למועד הגשת עבודת הדוקטור.

4. משך הלימודים

לפי תקנון האוניברסיטה משך הלימודים לתואר שלישי הוא חמש שנים. תלמיד המועסק על ידי הפקולטה נדרש לסיים לימודים בארבע שנים. (71)

5. הגשת עבודת הדוקטור והליכי שיפוט**א. החיבור**

- 1) החיבור יוגש בהתאם להנחיות המפורטות באתר הפקולטה להנדסה.
- 2) מאחר והמצאי של שופטי העבודה קוראי העברית מוגבל, ועפ"י סעיף 76.3 בתקנון האוניברסיטאי, עבודת הדוקטור תוגש בשפה האנגלית. ועדה יחידתית תאשר כתיבה בעברית לאחר הגשת בקשה מנומקת ע"י התלמיד בהמלצת המנחה, לפחות ששה חדשים לפני מועד הגשת העבודה. (76).
- 3) התלמיד רשאי באישור המנחה לפרסם חלק ממחקרו תוך כדי ביצוע עבודת המחקר. בסוף הפרסום יצוין שהוא מהווה חלק מהדרישות לקבלת תואר דוקטור באוניברסיטת תל-אביב (70).

ב. שיפוט העבודה

- 1) עם סיום כתיבת החיבור על עבודת הדוקטור, יגיש התלמיד 6 עותקים של עבודת הדוקטור אליהם יצרף תקציר של העבודה, קורות חיים ורשימת פרסומים ב-12 עותקים.
- 2) המנחה יעביר למזכירות את המסמכים :
 - א) חוות דעת מפורטת אשר תכלול את עיקרי הממצאים והתוצאות, בציון תרומתו המקורית של הסטודנט לעבודה. חוות הדעת תכלול התייחסות המנחה לכך שהעבודה נעשתה בהתאם לתכנית המחקר שאושרה.
 - ב) רשימת שופטים מומלצת, הכוללת לפחות 8 חוקרים המתאימים לשמש שופטים, בדרגת מרצה בכיר לפחות, במוסדות להשכלה גבוהה- המוסמכים להעניק תאר דוקטור לתלמידיהם. לא יוצע שופט המקיים קשרי מחקר הדוקים עם התלמיד או המנחה בנושא הדוקטורט. (78)
 - ג) אישור שהעבודה עברה הגהה ועריכה לשונית.
- 3) הוועדה היחידתית תמנה לפחות שני מומחים בתחום המחקר שישמשו יחד עם המנחה/ים כשופטי עבודת הדוקטור. לפחות אחד המומחים שתמנה הוועדה יהיה מחוץ לפקולטה ועליו להיות ממוסד אחר להשכלה גבוהה המוסמך להעניק תאר דוקטור לתלמידיו. (77).
- 4) השופטים שמונו יקבלו את תקציר העבודה ויתבקשו לשמש כשופטים.
- 5) עבודת הדוקטור תישלח למומחים שהסכימו לשמש כשופטים.

ג. הענקת ציון "מעולה" לעבודת דוקטור

ברגיל לא יינתן לעבודת דוקטור ציון, ואולם במקרים של הצטיינות בלתי רגילה ובהמלצה פה אחד של כלל השופטים (לפחות שלושה חוץ המנחה), תוכל הוועדה היחידתית להמליץ על ציון "מעולה" לעבודת הדוקטור. המלצה כאמור טעונה אישור הוועדה הכלל אוניברסיטאית. (88)